

FEBRUARI-MAART 2016
NR. 127

Weliswaar.be

WELZIJS- EN GEZONDHEIDSMAGAZINE VOOR VLAANDEREN

Uitneembaar:
themakalender
2016

HELENDE HERINNERINGEN

Erfgoedsector helpt mensen
met dementie

DOSSIER

Jeugdhulp via de Toegangspoort op weg naar passende hulp

De essentie volgens Bart Stouten
"Ik kan mijn pleegouders niet
genoeg bewieroken."

Zorg en ondernemerschap
La Vie Est Belle: bio-onderneming
met een missie

Denkers in welzijn
Etienne Vermeersch over
ethiek en zorg

INHOUD

04

12

14

19

26

28

Omslagillustratie Pieter Van Eenoge

IN DIT NUMMER

- 02 **Inhoud**
- 03 **Redactioneel**
Meer dan kommer en kwel
- 04 **Erfgoedsector op de bres voor dementie**
Helende herinneringen
- 09 **Bijsluiter**
De natuur als sterk merk
- 10 **Online**
Win-win voor de hele buurt / Jouw reacties op sociale media

DOSSIER

- 12 **Hoe werkt de Intersectorale Toegangspoort?**
Stap voor stap door de poort
- 14 **Achter de schermen van een crisismeldpunt**
Als hulp echt dringend wordt
- 19 **Ondersteuningscentrum Jeugdzorg onderzoekt
nood aan hulp in verontrustende situaties**
Van vrijwillige tot gedwongen hulp
- 20 **Veranderingsmanagement in actie**
Altijd van nul beginnen

- 22 **Of niet soms?**
Het grijze evenwicht
- 23 **De vrijwilliger in cijfers**
Volledig vrijwillig
- 24 **Het Uur**
Zwembad De Waterlelie
- 26 **Depot Margo bevoorraadt sociale kruideniers
en armoedeorganisaties**
Hulp op voorraad
- 28 **Stefaan Deraeve combineert zorg en ondernemerschap**
Bio-ondernemer met een missie
- 30 **Denkers in welzijn**
Etienne Vermeersch over ethiek en zorg
- 32 **De essentie volgens Bart Stouten**
'Ik kan mijn pleegouders niet genoeg bewieroken'
- 34 **Uitgelezen**
Onze selectie publicaties over welzijn en gezondheid

15 **Kalender 2016**

Themadagen welzijn en gezondheid

MEER DAN KOMMER EN KWEL

Wanhoop en droefenis zijn ieders deel wanneer de eerste signalen van dementie zich aandienen. En als dementie in het nieuws opduikt, denkt iedereen: wat erg toch. Daardoor worden patiënten al te vaak gestigmatiseerd en afgeschreven. De medische wetenschap maakt soms hoopgevende resultaten van onderzoeken bekend. Wie weet kunnen die het verloop van de ziekte vertragen of het geheugen lichtjes verbeteren. De grote doorbraak blijft echter voorlopig uit. De diagnose dementie blijft bikkelhard. Maar door alleen het negatieve te zien, maken we de situatie van de patiënt misschien nog erger dan ze al is.

Nieuws over dementie hoeft niet eenzijdig negatief te zijn. Akkoord, de ziekte is ongeneeslijk. Maar kunnen we intussen ook eens kritisch kijken naar de manier waarop we omgaan met mensen met dementie? Praten helpt. Proberen om angst en verwarring weg te nemen is waardevol. En als praten niet meer lukt, wil dat niet zeggen dat de communicatie volledig stopt: een hand vastnemen of een knuffel geven, zegt vaak meer dan woorden. Misschien kunnen we zelfs nog iets leren van mensen met dementie: stop met piekeren, en leef meer in het hier en nu. Kijk naar wat een patiënt wél nog kan en gebruik dat om fijne gevoelens te helpen oproepen. Een goed voorname dat niet alleen voor professionele zorgverleners geldt, maar ook voor mantelzorgers en de samenleving in het algemeen. Durf mee te stappen in de leefwereld van de patiënt. Remiscentie kan hierbij helpen. Aan de hand van foto's, voorwerpen, muziek, geuren en smaken proberen mensen met dementie samen met een begeleider op een gestructureerde manier herinneringen op te halen. Daarvoor hebben de erfgoed- en de zorg-

sector recent de handen in elkaar geslagen. Een aantal musea en archieven stellen hun collecties ter beschikking om mensen met dementie te helpen. In Museum M in Leuven loopt op dit moment de tentoonstelling *Wereld van herinnering*. In de aanloop naar de Erfgoeddag 2017, die *Zorg* als thema heeft, zal de samenwerking tussen de erfgoed- en zorgsector nog versterkt worden. Minister Jo Vandeurzen moedigt deze samenwerking aan. Hij werkt zelf aan een geactualiseerd dementieplan, dat in 2016 voorgesteld zal worden. Hopelijk leiden al deze inspanningen tot de dementievriendelijke samenleving die broodnodig is. Het aantal mensen met dementie zal de komende jaren namelijk alleen maar toenemen.

“Durf mee te stappen in de wereld van mensen met dementie.”

“Je mag niet vergeten dat je – in welke fase van dementie dan ook – te maken hebt met iemand met een schat aan levenservaring, mogelijkheden en emoties”, zegt Herlinde Dely, coauteur van het boekje *Erfgoed en dementie*. Dat vat het mooi samen. Wie dementie heeft, is meer dan alleen maar ziek. Een patiënt blijft een mens met gevoelens en voorkeuren, een eigen persoonlijkheid en een verleden. Laat ons dus met een open geest op zoek gaan naar de mens achter de aan-doening.

Liesbeth Van Braeckel,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

Erfgoedsector op de bres voor dementie

HELENDE HERINNERINGEN

Tekst Eric Bracke | Foto's Jan Locus / Frieke Janssens

Het is niet omdat een medische doorbraak op zich laat wachten dat we geen vooruitgang kunnen boeken in de omgang met mensen met dementie. We kunnen hun gevoelens van angst en isolement temperen. Bovendien kunnen mantelzorgers toch nog zinvolle contacten hebben met iemand die vergevorderde dementie heeft. Het wondermiddel heet reminiscentie via erfgoed en muziek.

“Hiermee kunnen we geschiedenis schrijven in Vlaanderen”, zei **Jurn Verschraegen** van het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen bij de voorstelling van de gids *Erfgoed en Dementie* in december 2015. **Bart De Nil** schreef het boekje samen met **Herlinde Dely**, lector en onderzoekskoördinator verpleegkunde aan Howest (Hogeschool West-Vlaanderen). De Nil, die stafmedewerker is bij FARO (Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed) benadrukt dat de vormingscyclus voor mensen in de erfgoedsector nog belangrijker is dan de publicatie zelf. FARO, Kennispunt Mantelzorg van Howest en het Expertisecentrum Dementie Vlaanderen organiseren namelijk workshops in Hasselt, Roeselare, Dilbeek, Gent, Leuven en Antwerpen. Daar zetten ze erfgoedsspecialisten op weg om met het materiaal uit hun museum, archief of bibliotheek een reminiscentie-instrument te ontwikkelen voor mensen met dementie. Reminisceren is jargon. Het betekent dat men doelbewust en op een

gestructureerde manier herinneringen probeert op te halen, bijvoorbeeld aan de hand van foto's, voorwerpen, vertrouwde muziek of zelfs geuren en smaken.

Brug

Nu al wenden sommige musea en archieven hun collecties aan om mensen met dementie te helpen. Zo loopt momenteel in Museum M in Leuven de bescheiden expositie *Wereld van herinnering*, die met de medewerking van personen met dementie, mantelzorgers en hulpverleners tot stand kwam (zie kader). Maar in de aanloop naar de Erfgoeddag 2017 met als thema *Zorg* wordt een stroomversnelling in de hele erfgoedsector verwacht die echt kan bijdragen aan een dementievriendelijke samenleving. Daarom

toonde **Jo Vandeuren**, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, zich verheugd over de brug die de erfgoedsector slaat naar de mantelzorgers en de zorgsector. De minister werkt momenteel zelf aan een geactualiseerd dementieplan voor Vlaanderen dat wellicht nog dit voorjaar zal worden voorgesteld. Met de verwachte toename van het aantal personen dat aan dementie lijdt, is een dementievriendelijk klimaat geen overbodige luxe.

De dementie-epidemie

Tegen 2020 zal het aantal mensen met dementie in Vlaanderen toegenomen zijn met 30%. Deze raming komt van minister Vandeuren. Zijn berekeningsbasis is een cijfer van begin 2014, toen 116.000 mensen in Vlaanderen aan een of andere vorm van dementie leden.

Maar niet alleen Vlaanderen en het vergrijzende westen moet rekening houden met een toename van het aantal personen met dementie. Het syndroom, dat meestal wordt gekenmerkt door een falend kortetermijngeheugen en een geleidelijke achteruitgang van het cognitief vermogen, is wereldwijd een belangrijke

“Met de verwachte toename van het aantal personen dat aan dementie lijdt, is een dementievriendelijk klimaat geen overbodige luxe.”

maatschappelijke uitdaging. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) spreekt zelfs van een epidemie. Volgens haar cijfers is het aantal mensen met dementie de voorbije drie jaar wereldwijd toegenomen met 22%. In totaal zouden momenteel 44 miljoen mensen met dementie te kampen hebben. Dat aantal zou tegen 2050 oplopen tot 135 miljoen mensen, van wie er 16 miljoen in West-Europa leven.

Deze alarmerende cijfers vragen om internationale en regionale strategieën. Hoewel er geregeld krantenkoppen verschijnen over een zogenaamde doorbraak in de medische behandeling van de ziekte van Alzheimer, waaraan ruim 60% van de mensen met dementie lijden, lijkt een therapie nog niet voor morgen te zijn. Wetenschappers hebben de laatste jaren wel een duidelijker beeld gekregen van de ziekte, maar ze weten nog niet hoe ze de eiwitafzetting in de hersenen, die verantwoordelijk is voor de verstoring van de verbindingen tussen de hersencellen, kunnen stoppen. Ook over andere vormen van dementie, die bijvoorbeeld een vasculaire oorsprong hebben of samen gaan met de ziekte van Parkinson, is al heel veel kennis vergaard. In het geval van vasculaire dementie hebben we te maken met onverwacht optredende cognitieve problemen als gevolg van een slechte doorbloeding van de hersenen. De ziekte van Parkinson uit zich in het algemeen

HERLINDE DELY, LECTOR EN ONDERZOEKSCOÖRDINATOR VERPLEEGKUNDE
AAN HOWEST (HOGESCHOOL WEST-VLAANDEREN):

“In geen enkele fase van dementie mag je vergeten dat je te doen hebt met iemand met een schat aan levenservaring, mogelijkheden en emoties.”

DEMENTIE

door stoornissen in het bewegen en hevig bevende handen. Deze ziekte, die het gevolg is van celverlies in het hersengebied dat de regie voert over onze handelingen, gaat bij sommige mensen (meer dan 30%) gepaard met een abnormale eiwitafzetting in de hersenen, wat tot dementie leidt.

Het vertrouwde verleden

Een ziekte beschrijven is één ding, het concrete leven van een mens met dementie een ander. Coauteur Herlinde Dely, van wie vorig jaar het boek *De Schat van*

je Leven. Herinneringen ophalen met mensen met dementie verscheen, benadrukt dat “we oog moeten blijven hebben voor de uniciteit van elke persoon met dementie”. Bij elk individu manifesteert de aandoening zich op een andere manier.

Herlinde Dely: “Eén van de grootste uitdagingen voor mantelzorgers en andere betrokkenen is om met een andere bril te kijken naar de persoon met dementie. Onder de berg symptomen schuilen immers nog heel wat mogelijkheden en capaciteiten die we tijdens het hele ziekte-

proces kunnen gebruiken in de omgang met personen met dementie. Ook al heeft de aandoening veel vaardigheden van hen afgenomen, mensen met dementie kunnen wel nog genieten van iemands warme aanwezigheid, lach of verhalen. In geen enkele fase van dementie mag je vergeten dat je te doen hebt met iemand met een schat aan levenservaring, mogelijkheden en emoties.”

Als we willen steunen op de competenties van iemand met dementie, moeten we zijn of haar kindertijd en de periode van adolescentie aansnijden. Het recente verleden ontglipt een persoon met dementie immers en vragen erover veroorzaken vaak alleen frustratie. Herinneringen ophalen brengt daarentegen rust bij mensen met dementie. Het tempert hun angstgevoelens en desoriëntatie in een wereld die ze als vreemd en bedreigend ervaren, en het versterkt hun zelfvertrouwen en hun identiteit. Bovendien biedt het vertrouwde verleden dat aan de hand van foto's, voorwerpen, muziek of geuren wordt opgeroepen ook voor de mantelzorgers en andere betrokkenen een mogelijkheid om contact te leggen.

Herlinde Dely: “In zorginstellingen worden al langer herinneringsactiviteiten georganiseerd. Met de gids *Erfgoed en Dementie* willen we nu de brug slaan naar de erfgoedsector en tegelijk ook de hand reiken aan de mantelzorgers. We mogen niet vergeten dat 65% van de personen met dementie nog thuis wonen. Mensen in hun vertrouwde omgeving houden, past ook in het streven naar de vermaatschappelijking van de zorg. De uitdaging is dan om de mantelzorgers niet aan hun lot over te laten, maar hen passend te ondersteunen. Zij krijgen zelden informatie over herinneringsactiviteiten en de mogelijkheden die het biedt om contact te leggen met mensen met dementie. Mantelzorgers zijn doorgaans mensen met een drukke agenda die dikwijls opgeslorpt worden door de zorg die ze verlenen, zodat het

BART DE NIL, STAFMEDEWERKER BIJ FARO: “Lokale erfgoedactoren hebben het gedroomde materiaal in huis om een aanbod rond herinneringen te ontwikkelen op maat van mantelzorgers en personen met dementie.”

er niet meer van komt om samen, op een gelijkwaardige manier, deel te nemen aan een ontspannende activiteit. Daarom is een speciaal herinneringsaanbod van de erfgoedsector voor de mantelzorgers zo belangrijk. Het zal mantelzorgers goed doen als ze de ogen weer zien blinken van de persoon voor wie ze zorg dragen en ze zullen verwonderd zijn over wat die persoon wel nog kan. Kortom, het zal deuren openen voor de mantelzorgers.”

De sociale meerwaarde van de erfgoedsector

Binnen FARO is het stokpaardje van Bart De Nil genoegzaam bekend: erfgoedinstellingen moeten volgens hem een sociale meerwaarde creëren. Dat kunnen ze door in te spelen op actuele maatschappelijke uitdagingen zoals armoede en dementie. In de inleiding van de gids *Erfgoed en Dementie* schrijft hij dat vooral de lokale erfgoedactoren een enorme meerwaarde kunnen vormen voor de herinneringswerking. “Zij hebben immers de kennis over de lokale geschiedenis én ze hebben het gedroomde materiaal in huis om een aanbod rond herinnering te ontwikkelen, speciaal op maat van mantelzorgers en personen met dementie. Deze lokale inbedding is zeer belangrijk bij het werken met personen met dementie. Zo kunnen lokale archieven, musea en erfgoedbibliotheken inclusieve activiteiten aanbieden, een dienstverlening op maat ontwikkelen voor mensen met dementie en hun mantelzorgers en hen zo uit hun sociaal isolement halen. Tegelijk helpen ze mee aan de bewustmaking van dementie en het creëren van een dementievriendelijke samenleving.”

Het aanbod

In zijn gids presenteert De Nil ook een greep uit de al bestaande initiatieven rond dementie van Vlaamse erfgoedinstellingen – soms ook wel geheugeninstellingen genoemd. In de meeste gevallen gaat het om instellingen die

niet op de lokale (kunst-)geschiedenis zijn gericht. Zo hebben het M HKA en het Middelheimmuseum in Antwerpen een bezoekersprogramma voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Het M HKA nam onlangs, samen met onder andere M in Leuven, het Museum Dr. Guislain in Gent en het Muntpunt in Brussel, ook deel aan de *Alzheimer Code*, een sociaal-artistisch aanbod met tentoonstellingen en evenementen dat wil sensibiliseren rond dementie. Ook het Huis van Alijn in Gent, dat het dagelijks leven in het Vlaanderen van de twintigste eeuw evoceert, biedt speciale rondleidingen voor mantelzorgers en

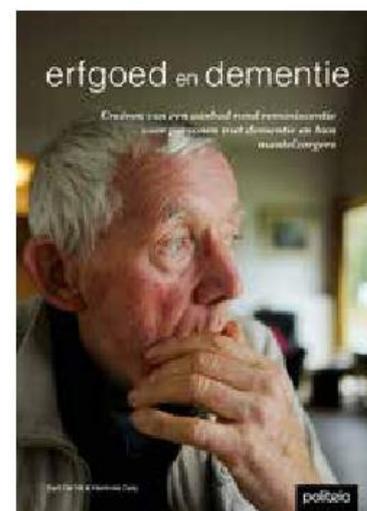
mensen met dementie aan, maar stelt daarnaast zijn collectie ook digitaal ter beschikking voor herinneringsactiviteiten van mantelzorgers en zorgverleners. Het KADOC in Leuven, voluit Documentatie- en Onderzoekscentrum voor Religie, Cultuur en Samenleving, put uit zijn eigen collectie om thematische herinneringskoffers samen te stellen. Die werden ter beschikking gesteld van woonzorgcentra en bijgewerkt op basis van de feedback van de ergotherapeuten die de herinneringsactiviteiten leiden. Het thema van de eerste koffer was *De jeugdbeweging*. Hij bevat historische foto's en filmpjes,

DEMENTIE

liedjes en doe-opdrachten die de padvindsterdijd weer tot leven wekken. Een tweede koffer heeft als thema *In en om het huis*. Als de koffers helemaal in orde zijn, zullen ze eveneens in de thuissituatie met mantelzorgers uitgetoet worden.

Een vergelijkbaar initiatief is *Cinema Nostalgie* dat op initiatief van de Erfgoedcel CO7 in de Westhoek werd ontwikkeld. Eerst werden filmpjes uit de regio opgespoord, die gedigitaliseerd en gemonteerd werden rond zeven thema's met bijpassende muziek. De vertoningen in de filmzaal waren telkens een groot succes. Momenteel ontwikkelen specialisten op basis van het audiovisueel materiaal ook een aangepast aanbod voor enerzijds woonzorgcentra en anderzijds mantelzorgers en personen met dementie die

nog thuis wonen. De mantelzorgers zal ook een houvast meekrijgen om een gesprek op gang te brengen over de filmbeelden, ondersteund met thematische voorwerpen uit de tijd van toen. Lokale erfgoedinstellingen die met plaatselijk materiaal een reminiscentie-instrument willen ontwikkelen voor en met mantelzorgers kunnen nog meer inspirerende voorbeelden vinden via de erfgoedapp (www.erfgoedapp.be) en natuurlijk ook tijdens de workshops. Op het kabinet van minister Vandeuren wordt alvast reikhalzend uitgekeken naar de oogst van de workshops. Want een betere ondersteuning van de mantelzorg is een van de uitgangspunten van het nieuwe plan voor een dementievriendelijkere samenleving.

» Bart De Nil en Herlinde Dely, *Erfgoed en Dementie*, Politeia, 2015, 64 p., €29. ISBN 9782509025395

» Data van workshops vind je op www.faronet.be

VERWONDERING BLIJFT

In museum M in Leuven loopt tot 30 juni 2016 een expositie rond dementie met als titel *Wereld van herinnering*. In de onthaalruimte kun je acht gefilmde portretten bekijken en beluisteren. De personen met dementie die centraal staan, hebben hun verhaal geconstrueerd samen met een mantelzorgers of hulpverlener aan de hand van foto's en archiefmateriaal.

Elders in de onthaalruimte tonen filmpjes met wetenschappers, onder wie **Bart De Strooper**, wat er in de hersenen gebeurt bij dementie. Je leert er ook hoe je communiceert met mensen met dementie. Via het labyrintische museumparcours kom je in een herinneringskamer die vooral bedoeld is voor mensen met dementie en hun mantelzorgers. Je kunt er plaatsnemen naast een herinneringskast met oude grammofoonplaten van onder andere Louis Neefs, Vader Abraham en klassieke muziek. De platendraaier nodigt uit om de naald op de begingroef te zetten, terwijl je de voorwerpen in de kast bekijkt of besnuffelt. Er ligt een oud stuk Sunlight-zeep, rijststijfsel, eau-de-cologne, een oude koffiemolen, een strijkijzer, een plastic Mariaflesje met wijwater... In hetzelfde salon is achter glas een feestelijk gedekte tafel te zien met bloemetjesporselein en een grote kandelaar. Voorts staat er een oude Leuvense stoof, een tol en ander vergeten speelgoed. De selectie van deze voorwerpen uit de collectie gebeurde samen met mensen met dementie.

Win een duoticket voor deze tentoonstelling: mail voor 12/2 je fijnste herinnering aan vroeger naar info@weliswaar.be, en maak kans op een ticket voor Wereld van herinnering in museum M in Leuven.

DE NATUUR ALS STERK MERK

In de jaren '90 kwam een Amerikaanse student op het lumineuze idee om een petitie te starten voor een verbod op diwaterstofmonoxide. Hij beweerde dat diwaterstofmonoxide een belangrijke component van zure regen is die dodelijk kan zijn wanneer je er te veel van inademt. Zeer veel mensen traptten in het verhaal en ondertekenden de petitie, zonder te beseffen dat diwaterstofmonoxide een scheikundige benaming is voor... water (H₂O). Diwaterstofmonoxide klinkt echter synthetisch en dat heeft automatisch een negatieve connotatie. Het tegenovergestelde van synthetisch is natuurlijk. En alles wat natuurlijk is, klinkt dan weer gezond. Alsof alle chemische of synthetische stoffen schadelijk zijn en alles wat uit de natuur komt de gezondheid bevordert. Dat is natuurlijk onzin. De natuur herbergt zeer veel gifstoffen en toxines die zelfs in kleine dosissen dodelijk zijn. Terwijl synthetische producten soms levensreddend zijn, antibiotica bijvoorbeeld.

“Soms moeten we de natuur een handje toesteken en synthetische middelen inzetten.”

Natuurgenezers (*what's in a name*) zijn erin geslaagd het concept 'natuurlijk' handig te vermarkten. Veel niet-conventionele geneeswijzen zijn erop gebaseerd ziekten te genezen door het natuurlijke te ondersteunen. Als je het lichaam zo ver mogelijk weghoudt van synthetische rommel, genre GGO's of industrieel bereid voedsel, dan wordt het vanzelf sterker en kan het zijn zelfhelende eigenschappen beter aanspreken. Dat beweert men. Onze verre voorouders moeten volgens deze logica op en top gezond geweest zijn, vermits ze nooit werden blootgesteld aan synthetische stoffen en een puur natuurlijk dieet volgden. Helaas haalden de meesten amper veertig jaar.

De mens beschikt wel over een natuurlijke weerstand die je inderdaad kunt versterken met gezonde eet- en leefgewoonten, maar dat immuunsysteem heeft zijn beperkingen. De strijd tegen ongewenste indringers, zoals ziekteverwekkende

Marleen Finoulst is hoofdredacteur van *Bodytalk* en schrijft voor *Weliswaar* over gezondheidskwesties. Bedenkingen waar we beter van worden.

DE NATUURGENEZER LEGT HUISBEZOEKEN AF.

bacteriën, wordt niet altijd gewonnen, ook niet door wie sterk en gezond is. Tot in 1950 was tuberculose zelfs de belangrijkste doodsoorzaak in België. Gelukkig hebben we veel ziekmakende bacteriën – waaronder Kochbacillen die tbc veroorzaken – met antibiotica klein gekregen. Soms moeten we dus de natuur een handje toesteken en synthetische middelen inzetten. Het concept 'natuurlijk' is echter zo'n sterk merk dat mensen 'van nature' een afkeer ontwikkelen tegen alles wat synthetisch of chemisch klinkt, zoals diwaterstofmonoxide.

ONLINE

Er gebeurt meer in zorg, welzijn en gezondheid dan we in ons papieren magazine kunnen vatten. Daarom houden we ook online de vinger aan de pols: op weliswaar.be, op Twitter en op Facebook.

WIN-WIN VOOR DE HELE BUURT

Zonnestraal vzw is ambassadeur Community Building, een pilootproject van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap, voor de provincie Vlaams-Brabant en Brussel. Wat houdt community building precies in?

Community building wil duurzame ontmoetingskansen in de lokale omgeving creëren, waarbij mensen met een beperking echt deel kunnen uitmaken van deze sociale groepen. Het gaat niet om liefdadigheid. Het doel is mensen te laten deelnemen, zodat ze gewaardeerd worden om wie ze zijn. Door verbindingen te leggen in de buurt, tussen mensen en organisaties, kunnen dagelijkse handelingen bovendien toegankelijker gemaakt worden.

» Over welke ontmoetingen dit concreet gaat, lees je in het interview met projectmedewerker Flore Van Assche op weliswaar.be

JOUW REACTIE LEZEN WIJ GRAAG

Weliswaar is razend interessant én populair op sociale media. Dat beweren wij niet alleen zelf. Hieronder enkele reacties op de vorige nummers. Wil je zelf ook je mening kwijt over onze artikels? www.facebook.be/weliswaar of [@weliswaarbe](https://twitter.com/weliswaarbe) op Twitter.

Sociaal.Net

@_sociaalnet · 30 okt.

Elk citaat doet dit boeiend interview van [@Haroldpolis](https://twitter.com/Haroldpolis) met [@PLoobuyck](https://twitter.com/PLoobuyck) in [@weliswaarbe](https://twitter.com/weliswaarbe) onrecht aan. twitter.com/weliswaarbe/st...

👍 2 🍷 1

wouter van der vurst

@woutervdvrst · 18 nov.

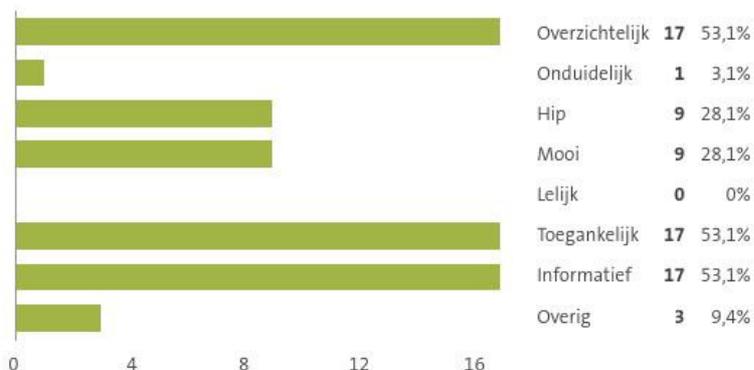
Akkoord [@nicodefauw](https://twitter.com/nicodefauw) [@CGG_PassAnt](https://twitter.com/CGG_PassAnt) [@weliswaarbe](https://twitter.com/weliswaarbe) Onlinehulp inzetten op blended manier als EEN extra tool in de toolbox weliswaar.be/cli%C3%A8ntpor...

👍 1 🍷 1

WAT VIND JIJ VAN DE NIEUWE WELISWAAR.BE?

Midden oktober was het eindelijk zover. Er kwam een moderne, vernieuwde website voor *Weliswaar*. Onze redactie droomde er al een hele tijd van, maar wat vinden onze bezoekers van het resultaat? Hieronder vind je de eerste resultaten van een korte poll. 53 % vindt de website overzichtelijk, toegankelijk en informatief. Heb jij een andere mening of een suggesties hoe het nog beter kan?

» Je kunt de korte poll nog steeds invullen weliswaar.be/weliswaarbe

In 2014 zorgde het decreet Integrale Jeugdhulp voor een kleine aardverschuiving in de sector. De veranderingen werden aanvankelijk met een portie weerstand onthaald, maar na een woelige periode en wat vereenvoudigingen blijft het concept overeind. Een groot stuk van het aanbod is rechtstreeks toegankelijk. Wie toch ingrijpende zorg nodig heeft, wordt aangemeld bij de intersectorale toegangspoort. Een jeugdhulpregisseur gaat dan op zoek naar de best mogelijke oplossing voor het kind of de jongere. In gevallen waar de nood extra hoog is, staat het Crisismeldpunt Minderjarigen paraat en houdt het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg een extra oogje in het zeil.

DOSSIER JEUGDHULP

Illustratie Elisabeth Noels

Hoe werkt de Intersectorale Toegangspoort?

STAP VOOR STAP DOOR DE POORT

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto Bob van Mol

De Intersectorale Toegangspoort is de plek waar dossiers voor niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp moeten passeren. Maar hoe werkt die poort nu eigenlijk? Weliswaar loodst u er vlotjes doorheen.

Alex

De 17-jarige Alex heeft een lichte mentale beperking en een gedrags- en emotionele stoornis (GES). Hij verblijft nu in een voorziening en stelt het redelijk goed, maar hij begint er toch op zijn eigen grenzen te botsen. Alex hunkert naar een eigen plek en dat weegt op de leefgroep waarin hij verblijft. Dus wil de voorziening zo snel mogelijk op zoek naar een alternatief, om het leefbaar te houden en om Alex ook een perspectief te bieden.

De begeleider van Alex (vanaf nu: de aanmelder) belt naar de Intersectorale Toegangspoort Oost-Vlaanderen en krijgt iemand van het team indicatiestelling aan de lijn. Hij legt de zaak voor en suggereert dat Alex misschien autonoom zou kunnen wonen, met begeleiding. De indicatiesteller luistert en op basis van de info komen ze samen tot de ideale oplossing: behoud van de huidige ondersteuning door het VAPH (Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap) in combinatie met hulp vanuit het agentschap Jongerenwelzijn, om te groeien naar meer zelfstandigheid. Een intersectorale combinatie die vóór het openen van De Poort niet mogelijk bleek. De aanmelder denkt erover na en dient uiteindelijk een aanmeldingsdocument in.

Omdat de situatie vrij prangend is, voegt hij er ook de prior-checklist aan toe, waarmee hij op basis van een aantal vaststaande criteria de nood aan prioriteit beargumenteert.

Dan komt het dossier bij het team jeugdhulpregie terecht. Een jeugdhulpregisseur controleert of alle gegevens aanwezig zijn en gaat op zoek naar een oplossing die zo goed mogelijk bij de hulpvraag past. Dan

Jongeren moeten vaak even lang wachten als vroeger, maar ze krijgen wel een geschiktere plek toegewezen.

maakt hij een longlist met mogelijkheden en kan de aanmelder er twee kiezen. Alex komt op de wachtlijst van die twee organisaties, tot er ergens een plaats vrijkomt. Als het team jeugdhulpregie zijn priorstatuut goedkeurt, krijgt hij voorrang.

Faroek

De 13-jarige Faroek heeft een zware autismestoornis en een GES. Zijn thuissituatie is erg schrijnend: zijn ouders zitten met de handen in het haar en de situatie

loopt geregeld uit de hand. Zijn dossier wordt behandeld door de jeugdrechtbank. Daar neemt een consulent contact op met De Poort. Er wordt een prioraanvraag ingediend en goedgekeurd en Faroek staat op de wachtlijst van een gespecialiseerde voorziening. Helaas is die ellenlang, omdat de vraag veel groter is dan het aanbod. Als blijkt dat na een hele tijd wachten er nog geen hulp kon worden opgestart, neemt de jeugdhulpregisseur opnieuw contact op met de aanmelder. De situatie blijkt met de dag erger te worden en na bespreking met de consulent en het team jeugdhulpregie, krijgt het dossier voorrang.

Tijd voor fase 2: alle mogelijke voorzieningen in (en soms ook buiten) de regio die voor Faroek een oplossing kunnen bieden,

worden rond de tafel gezet. Soms komt er dan toch nog een (nood)oplossing uit de bus. Als dat niet gebeurt, wordt fase 3 ingeluid. In deze fase kunnen voor complexe zorgvragen ook extra middelen ingezet worden. Na een nieuw overleg wil een voorziening zich engageren om Faroek te helpen en met de extra middelen een deeltijdse begeleider aanwerven. Zo kan Faroek één-op-één-begeleiding krijgen en wordt ook de voorziening in haar engagement ondersteund.

HET TEAM VAN DE INTERSECTORALE TOEGANGSPOORT (VLNR):
CHRIS VANDEVORST, MICHELIEN BEKAERT, NATHALIE BOCKLANDT

Iedereen door de poort

Het principe van de Intersectorale Toegangspoort is eenvoudig: vroeger waren er verschillende kanalen om aan (niet-rechtstreeks toegankelijke) jeugdhulp te komen, nu moet iedereen 'door de poort'. Bij bepaalde instanties kun je wel nog rechtstreeks aankloppen: Kind en Gezin bijvoorbeeld, de centra voor leerlingenbegeleiding of de centra voor geestelijke gezondheidszorg. Maar wie een voorziening nodig heeft, of pleegzorg, of begeleiding aan huis, moet vanaf nu aangemeld worden bij De Poort. "Wij proberen een zo volledig mogelijk beeld van de jongere en zijn situatie te krijgen", vertelt indicatiesteller **Michelien Bekaert**. "De nadruk mag niet alleen op een bepaalde diagnose liggen, en ook niet alleen op de context. Beide zijn belangrijk. Een kind met een IQ van 73 kwam vroeger bijvoorbeeld niet in aanmerking voor hulp via het VAPH. Omdat wij nu ook het contextueel functioneren op verschil-

lende domeinen in beschouwing nemen, kan het misschien wel hulp krijgen in een voorziening voor personen met een beperking, als dat de totale situatie kan vooruit helpen."

Helikopterzicht

Veel mensen dachten dat het decreet Integrale Jeugdhulp en de Toegangspoorten ook de wachtlijsten zouden wegwerken, maar dat is nooit de expliciete doelstelling geweest. Jongeren moeten vaak even lang wachten als vroeger, maar ze krijgen wel een geschiktere plek toegewezen. En er wordt ook intensief gezocht naar (tussen) oplossingen. "Het voordeel is dat wij een helikopterzicht hebben op het volledige zorglandschap", zegt jeugdhulpregisseur **Chris Vandevorst**. "Als een minderjarige al lang op een wachtlijst staat, ondanks zijn prior-statuuut, en er ergens anders plaats vrijkomt, dan kunnen wij dat meteen signaleren aan de aanmelder. Vroeger

stonden minderjarigen vaak op tien, vijftien wachtlijsten zonder dat iemand het overzicht had. Nu kunnen wij heel actief gaan regisseren." En in plaats van aanbodgericht te werken, zoals vroeger, kan nu heel bewust naar de vraag van de minderjarige worden geluisterd, vertelt jeugdhulpregisseur **Nathalie Bocklandt**. "De indicatiestellers hoeven zich niets aan te trekken van wachtlijsten of vrije plaatsen. Zij kijken alleen naar wat nodig is. En wij doen ons uiterste best om zo snel mogelijk een plaats te vinden. Daarvoor gaan we vaak erg actief te werk. We onderhouden contact met de voorzieningen, zetten mensen rond de tafel, zijn creatief en bemiddelen tussen partijen. Dat doen we allemaal op een heel transparante manier. De aanmelder – en elke andere relevante betrokkene – kan vanaf stap één alles volgen via het computersysteem."

Achter de schermen van een crisismeldpunt

ALS HULP ECHT DRINGEND WORDT

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto Bob van Mol

Dit is geen verhaal voor gevoelige lezers. Het is een verhaal van hoge nood en lichte paniek. “Die kinderen moeten daar weg, zo snel mogelijk. Maar we hebben nu al geen bedden!” Een blik achter de schermen van het Crisismeldpunt Minderjarigen in Brugge.

In het ziekenhuis

Sabrina, een meisje van 16 jaar, ligt al een week op de dienst pediatrie van een ziekenhuis in Oostende. Ze is er beland na een hoogoplopende ruzie met haar ouders. Het meisje was compleet over haar toeren, gooide alles door de kamer en brulde. Dus heeft vader de politie en de ambulance gebeld. Ze kreeg een kalmeermiddel en werd naar het ziekenhuis gebracht. Daar proberen ze nu al een week gesprekken met haar ouders op gang te brengen, maar die verlopen altijd hetzelfde: Sabrina raakt buiten zinnen, tot haar ouders weer vertrekken. Dan is ze stil en voorbeeldig. Het ziekenhuis heeft geen last van het meisje, maar eigenlijk hoort ze er niet thuis. Dus hebben ze het Crisismeldpunt Minderjarigen in Brugge gebeld. Of zij geen oplossing hebben.

Bij het crisismeldpunt

Tatiana, een van de medewerkers van het meldpunt, vertelt het verhaal. En dan begint ze samen met haar collega's te zoeken naar een oplossing.

“Kan het meisje niet op internaat”, suggereert iemand.

“Dat wil ze graag, maar haar ouders niet.”

“En is ze al psychisch onderzocht?”

“Er zijn al gesprekken geweest bij het CGG, maar ook die verlopen moeizaam.”

“Misschien eens bellen met het OOC, zodat ze een VIST-diagnose kan krijgen. In elk geval moet er een A-doc worden ingevuld. Of een M-doc desnoods.”

De collega's schermen met onbekende termen. Een CGG is nog herkenbaar: een Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg. Het mysterieuze letterwoord OOC is een Onthaal-, Observatie- en Oriëntatiecentrum. En die VIST-diagnostiek staat voor versnelde indicatiestelling. Het is een samenvatting van de situatie en hoe die opgevolgd moet worden. Dat komt dan op een aanmeldingsdocument (A-doc), als de ouders van de minderjarige akkoord gaan. Indien niet, dan kan er een motivatiedocument (M-doc) worden opgemaakt. Met zo'n blaadje in handen, kunnen de mensen van het crisismeldpunt op zoek gaan naar oplossingen. **Charlotte**, een collega van Tatiana, legt uit wat de opties zijn. “Als de minderjarige niet naar huis kan, hebben we bedden voor crisisopvang beschikbaar in verschillende voorzieningen: maximaal zeven dagen, één keer verlengbaar. Als er veel onduidelijkheid is, opteren

Met de vakantie in zicht is het hard werken voor het team van het crisismeldpunt: “We kunnen die jongeren toch moeilijk naar huis sturen?”

we voor een crisisinterventie. Dan gaat een hulpverlener drie tot vijf keer op huisbezoek. En ten slotte is er nog crisisbegeleiding: die duurt 28 dagen en kan twee keer verlengd worden.”

» Lees verder op weliswaar.be hoe het team crisissen in de praktijk aanpakt.

Ondersteuningscentrum Jeugdzorg onderzoekt
nood aan hulp in verontrustende situaties

VAN VRIJWILLIGE TOT GEDWONGEN JEUGDHULP

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Bob van Mol

Het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg onderzoekt verontrustende situaties waarin minderjarigen betrokken zijn en waarbij de vrijwillige hulpverlening is vastgelopen. Zijn de ontwikkelingskansen van een kind bedreigd of loopt de minderjarige gevaar? Dan grijpt het centrum in om er zeker van te zijn dat de nodige hulp wordt ingeschakeld.

Het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg heette vóór het decreet Integrale Jeugdhulp Comité Bijzondere Jeugdzorg. Wat is er naast de naam nog veranderd?

Luc Brummans, Ondersteuningscentrum Jeugdzorg Hasselt: "Vroeger hielden we ons bezig met problematische opvoedingssituaties, wat een heel breed begrip is. In die problematische opvoedingssituaties probeerden we de hulp te installeren die een antwoord vormde op de problemen of de hulpvraag. Onze mogelijkheden om hulp in te schakelen varieerden van volledig vrijwillige hulp tot het verwijzen naar gedwongen hulp. Wij konden er dus ook voor zorgen dat gezinnen via een bemiddelingscommissie naar de rechtbank doorverwezen werden."

Van drie à vier naar zeven

"Als je de hulpverlening op een schaal ziet, dan is nul de volledig vrijwillige hulpverlening waar je als cliënt zelf zo kunt

binnenlopen. Bij tien heb je de volledig gedwongen hulpverlening via de rechtbank. Als Comité Bijzondere Jeugdzorg zaten we op die schaal op niveau drie à vier. Dat ging nog over vrijwillige, maar toch al aanklampende hulpverlening. Vanaf niveau zeven schakelden we vroeger de bemiddelingscommissie in. In die commissie konden het gezin en de hulpverleners alsnog tot een akkoord komen om vrijwillig verder te werken, maar het leunde toch al dicht bij de gedwongen hulpverlening aan. Nu zijn we een Ondersteuningscentrum Jeugdzorg, een gemandateerde voorziening. Het decreet Integrale Jeugdhulp heeft onze opdracht hertekend. We zitten niet langer op drie à vier, maar leunen al erg aan tegen die zeven. Ons vertrekpunt is een situatie waarin een hulpverlener al bepaalde hulp op het oog heeft, maar waar de cliënt niet akkoord gaat. We geven ook advies aan hulpverleners over hoe ze kunnen omgaan met signalen van verontrustende situaties

LUC BRUMMANS, ONDERSTEUNINGS-CENTRUM JEUGDZORG HASSELT:

"We proberen gezinnen eerst vrijwillig mee te krijgen in het traject. Lukt dat niet, dan verwijzen we door naar de rechtbank."

en wat ze nog in volledige vrijwilligheid zouden kunnen ondernemen."

» Lees op weliswaar.be verder over hoe de hulpverlening verloopt na het advies van het Ondersteuningscentrum.

Veranderingsmanagement in actie

ALTIJD VAN NUL BEGINNEN

Tekst Stefanie Van den Broeck | Foto's Bob van Mol

Vorig jaar werd de Vlaamse jeugdhulp op zijn kop gezet. Het decreet Integrale Jeugdhulp zorgde voor een aardverschuiving. Hoe ging het personeel daarmee om?

“Ik dacht op voorhand min of meer te weten waar ik aan begon”, zegt **Tom Elen** glimlachend. “Maar het was alsof ik in een rollercoaster stapte. Soms ging het zo snel dat ik geleefd werd. En bij momenten was het overleven.” Twee jaar geleden werd hij regiocoördinator van de Intersectorale Toegangspoort Oost-Vlaanderen, de provincie die als eerste met zo'n poort mocht beginnen. De rest van Vlaanderen volgde zes maanden later, in maart 2014. “De sector werd van de ene dag op de andere wakker in een nieuwe realiteit. Het Comité voor Bijzondere Jeugdzorg was afgeschaft, het Vertrouwenscentrum voor Kindermishandeling kreeg er een nieuwe rol bij, het Ondersteuningscentrum Jeugdzorg werd opgericht. En er was dus ook die Intersectorale Toegangspoort, een compleet nieuw orgaan waar de volledige jeugdhulpverlening vol verwachting naar uitkeek. Uiteraard had op voorhand iedereen heel veel uitleg gekregen, maar als je het dan ineens moet uitvoeren is dat toch een ander paar mouwen. Het is zoals met autorijden. Je kunt de theorie nog zo goed onder de knie hebben, pas als je gas geeft ben je echt weg. We zijn hier begonnen met een team van 19 mensen. Die zijn er – op enkele wissels na – nog altijd. Dat team is zelfs hechter dan ooit, net omdat het zo'n grote chaos was in het begin. De hele sector kwam naar ons met alle mogelijke vragen, terwijl het voor ons ook helemaal nieuw was. Maar iedereen had vanaf dag één dezelfde instelling: dit moet slagen.”

TOM ELEN, TEAMVERANTWOORDELIJKE INTERSECTORALE TOEGANGSPOORT OOST-VLAANDEREN:

“Ik begon de werkdag met tien nieuwe mails. Na de eerste vergadering kwamen er nog eens 110 bij.”

Pompen of verzuipen

Nochtans was het voor Elen en zijn team vaak pompen of verzuipen. “Ik kwam ‘s ochtends binnen en had al tien nieuwe mails. Na een halfuur beantwoorden werd ik in de eerste vergadering verwacht. Wanneer ik buitenkwam, zaten er 110 nieuwe mails in mijn mailbox. Een collega heeft me ooit gezegd dat het was alsof we een compleet nieuw bedrijf moesten oprichten, maar dan wel één met al honderden bestellingen in de wachtrij. Reken daar nog een ICT-systeem bij dat niet 100% voldeed en je weet wat ik bedoel. Bovendien waren er ineens allemaal nieuwe procedures en methodes, die vaak van nul uitgedacht moesten worden.” In dat geval zijn er twee opties, vertelt Elen. “Ofwel bedenk je die allemaal zelf, ofwel vraag je aan je team om erover na te denken. Ik kies resoluut voor het tweede, omdat dat team er later ook mee aan de slag moet. Ze voelen zich dan veel meer verbonden met hun werk en voelen zich gewaardeerd. Soms gaat het om grote en belangrijke beslissingen, zoals een nieuwe procedure om mensen te vergoeden. Maar soms ook om details: welke naam krijgt een bepaald document? De mensen van de administratie moeten dagelijks met dat document werken, wie ben ik dan om de naam te kiezen?” Al liet

STIJN BEIRENS, PSYCHOLOOG INTERSECTORALE TOEGANGSPOORT OOST-VLAANDEREN:

“We moesten niet lijdzaam vanop de zijlijn toekijken. Dan zou het ondraaglijk zijn.”

Elen zijn teamleden nooit aan hun lot over. “Je blijft uiteraard aanspreekbaar en bereikbaar voor je team en je hakt knopen door. Maar je geeft ook vertrouwen en je zorgt voor ruggensteun. Je ziet mensen en het team echt groeien.”

Geen computerklikkers

Wissellere is een ander aspect dat heel waardevol bleek. “De mensen uit ons team kregen de kans om één of meerdere dagen mee te draaien in verschillende voorzieningen en crisismeldpunten, maar ook bij het agentschap Jongerenwelzijn. Dat verruimt

de blik enorm. Maar ik vind het minstens even belangrijk dat mensen uit het werkveld eens bij ons konden meedraaien. Er leeft nog vaak een beeld dat wij ‘computerklikkers’ zouden zijn: halve machines die vanuit hun ivoren toren beslissen over mensenlevens. Uiteraard klopt dat beeld niet. Door bereikbaar te zijn, met elkaar te praten maar ook door mensen naar hier te halen en heel transparant te werken, kun je dat beeld beetje bij beetje bijstellen. Het team van de Toegangspoort toont dan ook elke dag opnieuw zijn groeiende meerwaarde.”

“De hele sector stelde ons vragen, terwijl het voor ons ook allemaal nieuw was”

Psycholoog **Stijn Beirens** werkte vroeger als consultant op de jeugdrechtbank van Antwerpen en bij het Comité Bijzondere Jeugdzorg. Twee jaar geleden kreeg hij de kans om op de dienst indicatiestelling van de Toegangspoort Oost-Vlaanderen te gaan werken. “Ik heb daar goed over nagedacht, want ik wist dat het chaotisch zou zijn. Je kunt je daar ook niet echt op voorbereiden. De eerste maanden werden we letterlijk overstelpt met telefoons. In theorie moest ik een hele dag dossiers behandelen, maar in de praktijk deed ik dat enkel voor 9 uur, na 17 uur en tijdens mijn middagpauze. De rest van de dag moest ik non-stop telefoons en mails beantwoorden. Van het hele werkveld kregen we constant vragen, waar we vaak zelf

geen antwoord op wisten. Het voordeel was wel dat we als proefregio een directe lijn hadden met Brussel. We konden hen rechtstreeks om hulp vragen en samen beslissingen nemen, terwijl we nu uiteraard moeten overleggen met de andere regio’s.”

Veel mensen zouden gek worden van de stress, maar Beirens kijkt toch met plezier terug op die eerste maanden. “Het was chaotisch, maar we konden wel actief mee op zoek naar oplossingen. We moesten niet lijdzaam vanop de zijlijn toekijken. Dan zou het ondraaglijk zijn. Nu ging het vooruit, wat veel voldoening geeft. En er ontstond ook een heel sterk groepsgevoel.”

HET GRIJZE EVENWICHT

Een lastiger beroep dan dat van demograaf is vandaag nauwelijks denkbaar. Amper is de grote vergrijzingsgolf ingeschat of daar staat plots een onvoorspelbare ontwikkeling voor de deur: een ongeziene vluchtelingencrisis. Toen het Federaal Planbureau in maart 2015 de meest recente demografische vooruitzichten voorstelde, leek de oorlog in Syrië nog relatief ver van ons bed. Dat is vandaag wel even anders. Niemand weet vandaag hoeveel mensen van buiten Europa onze richting zullen uitkomen. Het gaat in de toekomst niet om een gezinshereniging meer of minder, maar om miljoenen. De Europese Commissie schat het totale aantal vluchtelingen tot 2060 op 55 miljoen. Die schatting houdt overigens geen rekening met wat er zich sinds vorige zomer afspeelt. Er zal veel gecijferd worden de komende jaren. Heb medelijden met de demografen.

“Het gaat in de toekomst niet om een gezinshereniging meer of minder, maar om miljoenen vluchtelingen.”

Al die vluchtelingen hebben in mindere of meerdere mate zorg nodig, hulp, bijstand, opvang, opvoeding, gezondheidszorg. Dat zal de druk op onze open en nog steeds royale zorgverlening opvoeren. Want tegen datzelfde mythische jaar 2060 zal de Belgische bevolking ruim 25% 65-plussers tellen. Het is schier onmogelijk om zich bij die enorme cijfers een concrete werkelijkheid voor te stellen. Behalve dan deze: onze wereld zal de komende decennia ingrijpend veranderen. Het wordt een hele uitdaging om het perfecte evenwicht te bewaren waar we ons zolang op hebben laten voorstaan: door herverdeling zoveel mogelijk zorg, welzijn en welvaart uitspreiden over de hele bevolking. Uiteraard wisten we in het verleden dat die waardevolle herverdeling vol gaten en matteüs-effecten zat. Morgen zullen die gaten veranderen in kloven. Onze ethische normen worden nu al fel op de proef gesteld. Of vormen de verdrinkingsdood van vele vluchtelingen en de mensonterende kampen in Calais en elders een nieuw normaal? Die tragische beelden zien we elke dag op onze schermen. Niet minder indrukwekkend zijn de talloze verhalen die zich straks buiten het bereik

van de tv-camera's afspelen: al die levens die in Europa stap voor stap heropgebouwd moeten worden. Veel romantiek zal er niet bij komen kijken. Wel veel verbeeldingskracht en creativiteit om nieuwe manieren te vinden waarop we in onze samenleving iedereen die een zorgvraag heeft respectvol kunnen tegemoetkomen. Die 'iedereen' zal morgen een nog veel gevarieerder publiek verbergen dan vandaag.

Na de emotie moet de koele pragmatiek het overnemen. Niemand heeft om deze crisis gevraagd. We gokken best niet op perfecte oplossingen die op voorhand scherp becijferd kunnen worden. Het wordt zaak om vooral billijk te handelen en te besturen, slimme accommodatie te verkiezen boven onbuigzame regels, stap voor stap te vorderen zonder onszelf, de wetten en de instellingen te verloochenen. De samenleving is dan misschien wel digitaal, maar je zal haar allerminst digitaal kunnen beheeren. Er zal veel menselijke wijsheid nodig zijn, minder zwart-wit en meer grijs.

VOLLEDIG VRIJWILLIG

Van 27 februari tot 6 maart is het Week van de Vrijwilliger. In België zetten naar schatting 1,16 miljoen mensen zich in als vrijwilliger. Dat blijkt uit een onderzoek in opdracht van de Koning Boudewijnstichting (KBS). Maar wie is die vrijwilliger eigenlijk?

50/50

Er zijn evenveel mannen als vrouwen vrijwilliger. Terwijl vrouwen duidelijk meer dienstverlenende taken uitvoeren, hebben mannen vaker leidinggevende taken. Sport blijkt een mannensector, terwijl in onderwijs, vorming en onderzoek vooral vrouwen vrijwilliger zijn. Er is bijna **geen verschil** in het aantal mannen en vrouwen in de gezondheidszorg en de maatschappelijke dienstverlening.

48,3%

van het vrijwilligerswerk wordt uitgevoerd door mensen met een diploma hoger onderwijs (bachelor of master). Een vijfde van de vrijwilligers behaalde maximaal een diploma lager secundair onderwijs, en bijna een derde een diploma hoger secundair onderwijs.

1 op 4

Belgische vrijwilligers is ouder dan 60. In

tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, voelen senioren zich niet extra aangetrokken tot vrijwilligerswerk. Door de vergrijzing vormen de senioren, in absolute cijfers, wel de grootste groep vrijwilligers. Dat kan de indruk van hun oververtegenwoordiging verklaren.

3,6 uur per week

Belgische vrijwilligers spenderen gemiddeld 189,7 uur per jaar aan vrijwilligerswerk. Dat komt neer op 3,6 uur per week.

55,2%

mensen zonder thuiswonende kinderen.

De gezinssituatie maakt een verschil. Van de personen met één thuiswonend kind neemt 12,5% deel aan vrijwilligerswerk. Bij mensen met twee thuiswonende kinderen is dat 16%. Mensen zonder thuiswonende kinderen vormen met 55,2% de grootste groep.

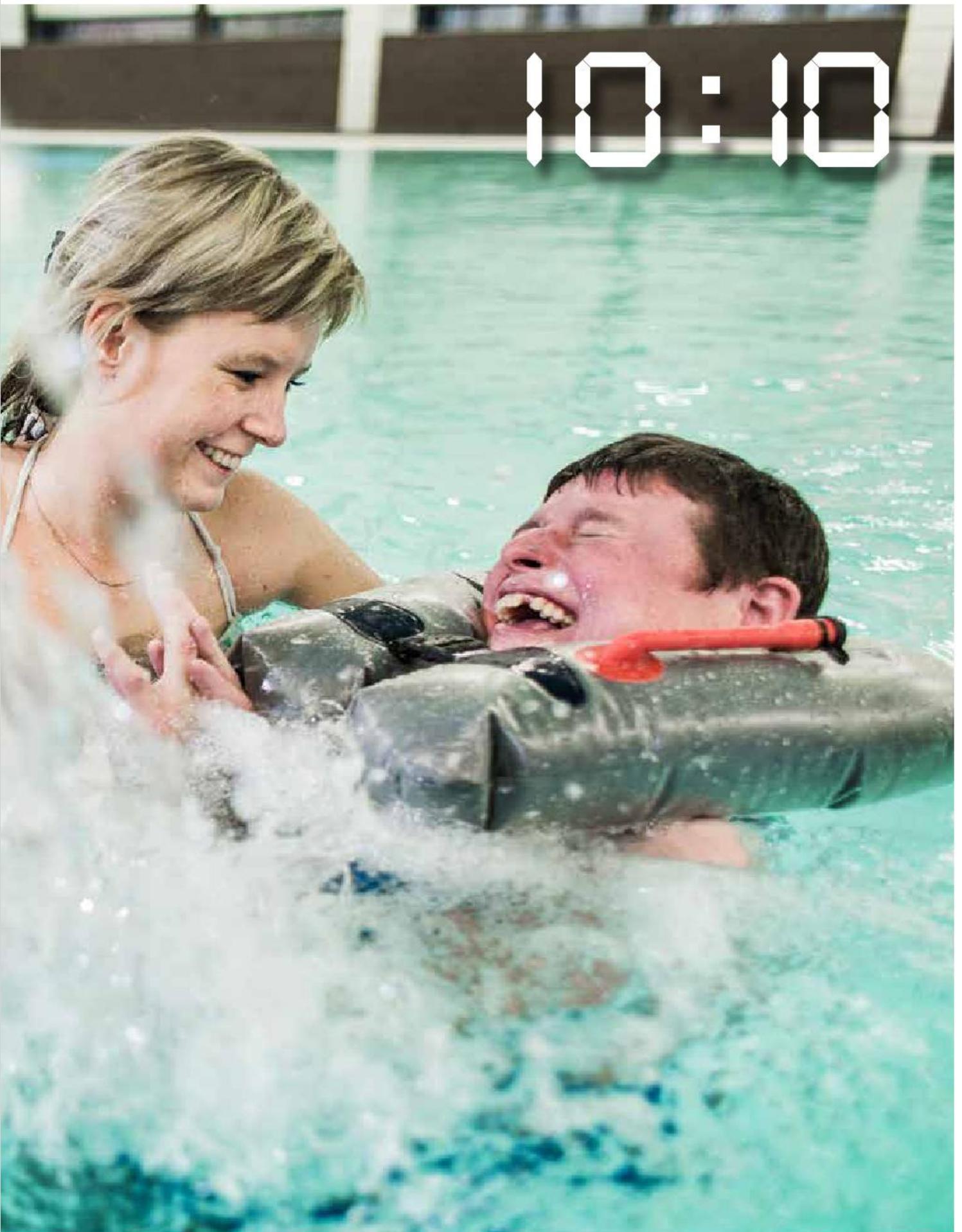
Meer weten over het onderzoek van de Koning Boudewijnstichting over vrijwilligerswerk in België? weliswaar.be

Dinsdag 22 december. Het GielsBos, een centrum voor personen met een beperking, heeft een gloednieuw integraal toegankelijk belevingsbad én wellnessruimte. Pol Vanden Weygaert, directeur van Het GielsBos: “Het zwembad is omgetoverd tot een groot snoezelbad waaraan we enkele sfeer- en belevingselementen hebben toegevoegd. Verlichting, beeldprojectie, stromend water en geluid creëren de gewenste sfeer en beleving.” Naast de meer dan 300 bewoners van het centrum, kunnen alle personen die door hun kwetsbaarheid niet terechtkunnen in een openbaar zwembad, gebruikmaken van zwembad De Waterlelie. “Voor rolstoelgebruikers zijn er waterbestendige rolstoelen en douchebrancards beschikbaar. Ook dementerende bejaarden zijn welkom. Uiteraard houden redders een oogje in het zeil. De tillift, beweegbare bodem en inlooptrap zorgen voor extra comfort op maat.”

Tekst An-Sofie Soens | Foto Bob Van Mol

» Meer info op www.hetgielsbos.be

SOCIAAL DISTRIBUTIEPLATFORM

Depot Margo bevoorraadt sociale kruideniers en armoedeorganisaties

HULP OP VOORRAAD

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Bob Van Mol

Eén op zeven Limburgers leeft onder de Europese armoedegrens. Sociale kruideniers en armoedeorganisaties kunnen bij Depot Margo kwaliteitsvolle etenswaren en producten voor verzorging en onderhoud inkopen aan een lage prijs.

Hoelang bestaat het Depot?

Karel Bollen: “Nog niet zo lang. We zijn in het voorjaar van 2015 begonnen, maar de officiële opening vond in oktober plaats. Wij zien het depot als een sociaal distributieplatform dat mensen eigenwaarde geeft. We bieden onze producten niet gratis aan, omdat we ervan uitgaan dat het vernederend is als je zomaar dingen toegestopt krijgt.”

Hoe uniek is Depot Margo?

Bollen: “Op dit moment is het uniek. Er is

door om de beste aanbiedingen te vinden en kochten dan de producten aan. Nu onderhandelen wij voor hen, meestal rechtstreeks bij de producenten.”

Jullie willen vraaggericht werken.**Hoe pakken jullie dat aan?**

Linda Bleukx: “We zoeken specifiek de producten waarvan wij het signaal krijgen dat mensen er nood aan hebben. Magazijnen van hulporganisaties staan vaak vol paletten witte bonen in tomatensaus waar ze niet vanaf geraken. Het

Bollen: “We zijn eerst naar de distributeurs gestapt, maar die konden ons niet altijd goede voorwaarden bieden. Daarom kloppen we bij sociaal geëngageerde producenten aan, om een prijs te bedingen die lager ligt dan die voor de warenhuizen. Op die manier bouwen we een vast aanbod aan een lage prijs uit. Vroeger namen mensen aan wat ze kregen, of ze de inhoud nu konden gebruiken of niet. Wij willen nu aan mensen vragen wat ze nodig hebben. Wie suikerziekte heeft, heeft geen baat bij producten met suiker. Daarom sloten we een deal met Damhert om suikervrije producten aan een lagere prijs te kunnen aanbieden. We merken ook dat er veel vraag is naar verse groenten. Daarom willen we binnenkort graag een proefproject starten. Ook met Kaasbrik hebben we recent een overeenkomst gesloten. Kaasoverschotten die ze anders zouden laten smelten, laten ze nu opnieuw door de verpakkingsslijn gaan om er het logo van Depot Margo op te zetten. Dat is voor een regulier bedrijf een manier om maatschappelijk verantwoord te ondernemen, en voor ons een kans om kaas aan te bieden aan een lage prijs.”

“Depot Margo doet aan armoedebestrijding en gaat tegelijk verspilling tegen.”

eerder geprobeerd om een aankoopcentrale te maken voor sociale kruideniers, maar dat is toen niet gelukt. Dit is eigenlijk een vernieuwde poging, met een verrijmde doelgroep. We richten ons tot sociale kruideniers, voedselbedelingen van organisaties als Sint-Vincentius, en ook verenigingen waar armen het woord nemen. Vroeger haalden de sociale kruideniers hun producten zelf bij de winkels. Ze namen nauwgezet alle reclameblaadjes

aantal mensen in armoede neemt toe, terwijl er zoveel voedseloverschotten zijn. Wij willen dat daar iets mee gebeurt, en natuurlijk willen we zelf ook niet met die overschotten blijven zitten. Vandaar dat we vraag en aanbod zo goed mogelijk op elkaar willen afstemmen. Als provinciaal depot denken we ook grootschalig. We willen onze verschillende afnemers op regelmatige basis kunnen bevoorraden en voor continuïteit zorgen.”

Eigenwaarde en emancipatie zijn belangrijke kernwoorden in jullie werking. Hoe draagt het depot daaraan bij?

Bollen: “Als mensen in armoede zich kunnen verzorgen, gezond kunnen eten en hun kinderen met de nodige schoolspullen naar de les kunnen sturen, wordt het makkelijker om echt deel uit te maken van de samenleving. Waar mogelijk willen we integratie ook bevorderen door men-

KAREL BOLLEN:

“Als mensen in armoede zich kunnen verzorgen, gezond kunnen eten en hun kinderen met de nodige schoolspullen naar de les kunnen sturen, wordt het makkelijker om echt deel uit te maken van de samenleving.”

sen te laten deelnemen aan dit project, in een van de onderdelen van de keten waar onze producten verdeeld worden.”

Eén op zeven Limburgers leeft in armoede. Dat is niet weinig.

Bleukx: “En de cijfers gaan spijtig genoeg in stijgende lijn. Je hebt altijd een groep mensen die in armoede geboren worden en er moeilijk of niet uit raken. Maar de laatste tijd zien we een sterke stijging van tijdelijke armoede bij mensen die hun job verliezen, in schuldbemiddeling zitten en in een situatie raken dat ze tijdelijk voedselhulp nodig hebben. Eén op drie Ford-werknemers heeft nog geen nieuwe job. In de regio Genk en in het Maasland ligt het werkloosheidscijfer rond de 13%, waar dat in de rest van Vlaanderen rond de 7,5% is. Alleenstaande moeders die deeltijds werken maken een groot deel van de doelgroep uit. Het zijn dus niet alleen werklozen. Dat is frappant. Ik denk dat veel mensen een vertekend beeld hebben van de ontvangers van voedselhulp.”

Hoe zien jullie de toekomst van Depot Margo?

Bollen: “We onderzoeken op dit moment hoe we aan de vraag naar verse groenten kunnen beantwoorden en een goede prijs kunnen handhaven. Transport is duur, ook al krijgen we de groenten aan bodemtarief. Kunnen we die groenten dan misschien tot soep verwerken? En hoe verhoudt de uiteindelijke prijs zich dan tot de soep van discounters? We willen lokale overheden aanmoedigen om dit verhaal mee betaalbaar te maken.”

KAREL BOLLEN EN LINDA BLEUKX, DEPOT MARGO

Als zij het belangrijk vinden dat mensen in armoede gezond eten, moeten ze daar een bijdrage aan leveren.

Bleukx: “We zoeken naar financiering op lange termijn. Op dit moment werken we met tijdelijke middelen, maar dat zorgt

voor onzekerheid. We willen emancipatorisch werken, op lange termijn, en met respect voor de waarde van de producten en voor onze afnemers.”

ZORGZAAM ONDERNEMEN

Stefaan Deraeve combineert zorg en ondernemerschap

BIO-ONDERNEMER MET EEN MISSIE

Tekst Goele Geeraert | Foto Bob Van Mol

“Ik blijf een verpleger *pursang*.” Hoewel Stefaan Deraeve al 25 jaar in het bedrijfsleven staat, zal hij zijn roots nooit verloochenen. En daar heeft hij zijn redenen voor. *Weliswaar* sprak met een psychiatisch verpleegkundige die bio-burgers maakt.

Tien jaar lang was de zorgsector zijn biotoop. Tijdens die periode werkte hij meestal in de kinderpsychiatrie. “Dat werk gaf mijn loopbaan mee een richting.” In 1984 trok **Stefaan Deraeve** met echtgenote Katrien naar Rwanda. Het verplegerskoppel richtte er een gezondheidscentrum op. “Die ervaring kan ik vandaag als ondernemer goed gebruiken. Het belang van preventieve gezondheidszorg werd er me eens te meer duidelijk.” Maar dat was niet alles. Deraeve leerde er ook de gunstige effecten van plantaardige voeding kennen.

Rwanda 35 jaar geleden, dat was geen grote luxe. Dat merkte je ook aan het menu: bonen vormden de basis van het dagelijkse dieet. Om daar wat variatie in te krijgen, experimenteerde **Katrien Steeman**, zijn vrouw, met groenten, granen en kruiden. Toen het koppel na twee jaar weer op Belgische bodem landde, vielen Katriens gerechten ook op het thuisfront in de smaak. Wat begon met een kookworkshop en kleine leveringen aan de plaatselijke natuurvoedingswinkels, groeide uit tot een echte onderneming. In 1992 zag La Vie est Belle het levenslicht. Met een team van 18 medewerkers dat wekelijks 50.000 bioburgers maakt, is La Vie est Belle vandaag een forse kmo. Een winstgevend bedrijf, geworteld in de zorg.

Het mooie leven

La Vie est Belle, het leven is mooi. Maar achter die schoonheid schuilt nog veel meer. Stefaan Deraeve: “Ons bedrijfsmodel sluit niet aan bij het huidige kapitalisme, maar vertrekt vanuit een duurzamere

wacht. Het duurt even, maar dan merk je dat hun houding verandert en dat mensen ook onderling polsen hoe het gaat.” De ondernemende verpleger – of de verplegende ondernemer – heeft lak aan organisaties in de vorm van hiërarchische piramides. Zelf denkt hij in zorgzame cirkels. Hij zet er spontaan één op papier. “Een onderneming bestaat uit een of meerdere cellen, teams van mensen die mekaar ondersteunen en versterken. Een tekort van de ene wordt door anderen opgevangen en omgekeerd. Die wisselwerking bepaalt het duurzame karakter en

“Je wordt niet van de ene op de andere dag een zorgzame onderneming. Je groeit op het ritme van je eigen mogelijkheden.”

visie. Die stelt dat mensen van nature zorgzaam zijn, voor hun omgeving en voor elkaar. Je kunt die zorgzame natuur niet uitschakelen tijdens de kantooruren. Dus ga ik er op de werkvloer mee aan de slag. Winst staat voor ons gelijk aan vooruitgang, maar niet enkel op financieel vlak. We willen ook almaar duurzamer worden, door zo biologisch mogelijk te produceren en door een zorgzame omgang met onze medewerkers.”

De zorgzame cirkel

Zorgzaam ondernemerschap is voor Stefaan Deraeve een proces. “Het begint met echt te luisteren naar mensen. In het begin vinden ze het een beetje vreemd dat je elke morgen vraagt hoe het gaat en dat je geen standaardantwoord van hen ver-

de draagkracht van je onderneming. Zorgzaam ondernemerschap kun je als ondernemer niet alleen realiseren. Je moet je medewerkers betrekken door hen verantwoordelijkheid en inspraak te geven.”

“Beenefiet”

Bij La Vie est Belle zijn momenteel drie mensen aan het werk die extra aandacht nodig hebben om in een reguliere bedrijfscontext te functioneren: twee medewerkers met autismespectrum en iemand met een lagere weerbaarheid. Zij worden door de rest van het bedrijf mee opgevangen en begeleid. Binnenkort organiseren de medewerkers van La Vie est Belle ook een *beenefiet* voor een collega. Die heeft een kunstbeen nodig en kan de ingreep niet volledig zelf bekostigen. Een

ZORGENDE ONDERNEMER STEFAAN DERA EVE:

“Zorgen voor is nooit eenrichtingsverkeer.”

mooi initiatief, maar hoever kun je als zorgende ondernemer gaan? “Nooit te ver”, stelt een overtuigde Stefaan Deraeve. “Voor mij zijn zorg en ondernemerschap onlosmakelijk verbonden met elkaar. Ik beschouw werken als een totaalbeleving die niet enkel draait om presteren, maar ook om zorg ontvangen en geven. ‘Zorgen voor’ is immers nooit eenrichtingsverkeer. Net de medewerker met de lage weerbaarheid staat altijd en overal voor iedereen klaar. Hij is, net door zijn pure zorgzaamheid, heel inspirerend voor anderen. En intussen is hij een van de mensen met de langste staat van dienst.”

Kaizen

Het klinkt eenvoudig, zoals hij het vertelt. Maar, zo geeft Stefaan Deraeve toe, sociaal en zorgend ondernemen is niet altijd evident. “Ik heb al een paar keer overwogen om te stoppen. Tijdens een van die momenten las ik over de Japanse Kaizen-filosofie. Dit gaf me een belangrijk inzicht: ondernemerschap als een continue verbetering. Je wordt niet van de ene op de andere dag een zorgzame onderne-

ming. Je groeit op het ritme van je eigen mogelijkheden.” De ondernemer-verpleger droomt nog van een bedrijfspannend met meer lichtinval. “Natuurlijk licht maakt dat je je werk op een heel andere – aangenamere – manier ervaart. Dat wordt een van de volgende stappen in het proces om de zorg die hij intern voelt naar eigen zegen ‘te veruitwendigen.’”

Niet zoals Steve Jobs

Wat hem destijds aantrok in de zorg was het gegeven waar geen economisch cijfer tegenover stond, maar dat ieder mens wel in zich heeft. Het feit dat je om een ander geeft. Die zorgzaamheid wil Stefaan Deraeve koesteren, ook binnen de muren van zijn bedrijf. “Je manier van ondernemen weerspiegelt je visie op het leven.” In die zin kan iemand als Steve Jobs hem bijvoorbeeld maar deels inspireren. “Jobs was uiterst passioneel met zijn werk bezig. Maar hij was ook een ondernemer zonder geduld, die zijn medewerkers en omgeving aan een rotvaart ontmantelde. Voor mij is ondernemerschap een weg naar een duurzaam leven, dat je stapsgewijs realiseert.”

wijs realiseert.”

Van prestatie naar beleving

Heb je een probleem, leg het aan de anderen voor. Het was tijdens een concert in Brugge dat een Afrikaanse muzikant deze gevleugelde woorden uitsprak en dat ze op de schouders van Stefaan Deraeve landden. Die zin zegt perfect waar het voor hem om draait. “Ik ben geboren in 1958. De biobeweging van de jaren ’70 inspireert me nog elke dag. Zij ondernamen 200% vanuit hun hart. Ik probeer hun idealen te vertalen naar een solvabel bedrijfsmodel. Met een opwaardering van arbeid: van ‘prestatie’ naar ‘beleving’. Met aandacht voor de mens als een werkend, maar ook als een sociaal en zorgzaam wezen. Na al die jaren in het vak geloof ik pertinent in de combinatie van zorg en ondernemerschap. Ze staan voor mij niet naast elkaar, maar ze vullen elkaar perfect aan.”

Wat zijn de grootste uitdagingen voor de welzijnszorg? Hoe ziet de toekomst eruit? Denkers uit binnen- en buitenland leggen hun visie voor.

Etienne Vermeersch over ethiek en zorg

DE CIRKEL GROTER MAKEN

Tekst Harold Polis | Foto Jan Locus

De manier waarop we over grote ethische vragen spreken en denken is de afgelopen decennia ingrijpend veranderd. Een van de wegbereiders van die veranderingen is zonder meer ethicus Etienne Vermeersch. Hoe kijkt hij naar de ontwikkelingen in de zorg?

Jarenlang woedde er, ook in ons land, een intens debat over ethische hete hangijzers, zoals abortus en euthanasie. De debatten hadden een grote maatschappelijke en juridische dimensie, maar groeiden ook uit tot emotioneel geladen symbooldossiers. Zeker bij de aanvaarding van euthanasie speelde **Etienne Vermeersch** (1934), emeritus-hoogleraar en ere-vice-rector aan de Universiteit Gent, een belangrijke rol, als professioneel ethicus en als publiek intellectueel. Met dezelfde nuchterheid kijkt hij naar de manier waarop we vandaag welzijn en zorg organiseren.

De zorgvraag blijft toenemen. Professionele zorgwerkers staan onder druk. Zijn we het slachtoffer van ons succes?

Etienne Vermeersch: “Zeker in ziekenhuizen is die druk enorm voor verplegenden. Ze kunnen niet meer los en vrij de tijd nemen met een patiënt die het moeilijk heeft. Ze staan werkelijk onder druk. Het moet allemaal snel gaan. Dat heeft uiteraard een financiële kant. Als je er met directeurs over praat, zullen die je zeggen dat het water hen aan de lippen staat. De

feitelijke mogelijkheden van verzorgenden zijn inderdaad beperkt geworden. Ik heb minder ervaring met die kwestie in andere sectoren van de zorg.”

Misschien is het ook zo dat men in de zorg de indruk heeft dat men de greep op het geheel verliest, omdat zorg bijvoorbeeld ook een heel technische aangelegenheid is geworden?

“Ik heb er persoonlijke ervaringen mee. Ik had ooit prostaatproblemen en onderging

“Het afremmen of niet aanvaarden van euthanasie vind ik een gebrek aan respect voor de medemens.”

een pijnlijke behandeling. Ik zei aan de vrouwelijke arts dat de behandeling pijn deed, een lichte verdoving had geholpen. Haar antwoord was tekenend: ‘We doen dat bij jongetjes ook zo’. (lacht) Het is een mentaliteit. De technische kant van de behandeling wordt zodanig technisch, dat het menselijke aanvoelen vermindert. We hebben uiteraard een grotere gevoeligheid

voor pijn. Persoonlijk vind ik dat men daar rekening mee moet houden.”

De medische wetenschap is zeer vorderd en levert vaak ingewikkelde informatie op en moeilijke keuzes. Vergroot dat niet de moeilijkheid om correct te informeren?

“Op dat vlak is er gelukkig een positieve evolutie. Weet je, in de jaren zestig, zeventig werd artsen aangeraden om patiënten zoveel mogelijk af te schermen van gevoelige informatie. Door de aanvaarding van euthanasie is het bespreken van de dood veel opener geworden. Je kunt meer zeggen aan de mensen dan vroeger. Neem nu de diagnose van een Downsyndroom. De hypothese van een abortus was vroeger gewoon onwettig. Vandaag gebeurt het in het merendeel van de gevallen en zijn het net de mensen die niet voor abortus kiezen die raar bekeken worden. Wat ook weer

overdreven is, want mensen moeten hun eigen inzichten volgen. Maar de mentaliteit van patiënten is werkelijk diepgaand veranderd.”

Hoe gaat u zelf met de dood om?

“Zelf praat ik graag over de dood, om de eenvoudige reden dat ik er binnen een jaar of vijf bij ben. (glimlacht) Het doet me

ETIENNE VERMEERSCH, ETHICUS:

“De technische kant van de behandeling wordt zodanig technisch, dat het menselijke aanvoelen vermindert.”

niets. Ik ben er niet bang van. Ik wil het wel zo lang mogelijk uitstellen, dat is de pointe. Maar in het algemeen is de openheid groter. Artsen zullen er vandaag ook voor kiezen om de waarheid te zeggen, maar liefst op een oordeelkundige manier. Sommige mensen hebben er immers meer last mee dan anderen. Vroeger hadden artsen nood aan een deontologische code, waar ik tegen ben. Je moet weten wat helemaal niet kan en wat zeker moet. En daartussen ligt er een waaier van mogelijkheden, die je aftoetst en hanteert, afhankelijk van geval tot geval. Elk individu reageert anders. Ik heb verschillende mensen gekend die

jaren hebben gestreden tegen kanker en die, toen het bericht kwam dat strijden zinloos was geworden, eerder gelijkmoedig voor euthanasie kozen. Zij waren voorbereid. Het verloopt veel meer ontspannen dan vroeger. Een goeie vriendin van me had haar euthanasie vastgelegd en op de geplande avond zag ze dat ik op tv kwam. Ze vroeg aan haar arts om even te wachten tot ze het programma had gezien. (glimlacht) Die soepelheid komt door de feiten.”

Levensbeschouwing speelt geen rol meer?

“Voor de meeste problemen maakt het niet uit of je in een katholiek of niet-

katholiek ziekenhuis ligt. Je hebt van allebei goeie en slechte. Nog steeds echter heb ik in sommige katholieke ziekenhuizen een probleem met het levenseinde en het aanvaarden van euthanasie. Het afremmen of niet aanvaarden van euthanasie vind ik een gebrek aan respect voor de medemens. De levensbeschouwelijke strekking van het ziekenhuis wordt dan als reden ingeroepen, maar een ziekenhuis is een organisatie en heeft geen ideologie. Een individuele arts kan wel gewetensvragen hebben. Als die arts vindt dat hij euthanasie niet kan doen, moet hij er iemand bij roepen die het wel kan. Maar als hij het wel kan doen, dan heeft de directie daar niets mee te maken. Dat is nog een van de weinige weeffouten.”

DE VOLGENDE DENKER

» In het volgende nummer praat Harold Polis met Chris Gastmans. Deze denker is professor medische ethiek aan de KU Leuven en staat aan het hoofd van het Interfacultair Centrum voor Biomedische Ethiek en Recht.

» Lees het volledige interview op weliswaar.be

**“IK KAN MIJN PLEEGOUDERS
NIET GENOEG BEWIEROKEN”**

DE ESSENTIE VOLGENS BART STOUTEN

*Datgene wat telt, samengebald in enkele antwoorden.
Da's de essentie.*

Bart Stouten (59) presenteert *Klassiek Leeft* bij Klara en schrijft boeken. Toen hij vijftien was, verloor hij zijn ouders en tweelingzus in een verkeersongeval. Hij was de enige overlevende. "Dat ongeval heeft een grote impact gehad op mijn leven, tot op vandaag. Het voelt aan alsof ik twee levens heb: één voor en één na. Sinds het ongeval ben ik alleen bezig met de essentie. Ik wil geen tijd verliezen met wat minder belangrijk is."

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Stephan Vanfleteren

Het ongeval kwam op een heel moeilijk moment in zijn leven. "Ik was vijftien, midden in mijn puberteit, ik stond op het punt om mijn biologische mama te vertellen dat ik homo was. Het was een kwestie van dagen. En toen was er dat ongeval... In die tijd voelde ik me op school ook niet zo goed. Ik had ruzie met mijn beste vriend – over iets kleins – en hij greep het ongeval niet aan om het weer goed te maken. Het was een verwarrende periode voor mij."

Een rechter besliste toen dat hij in een pleeggezin geplaatst zou worden. "Ik had het geluk dat mijn leraar Latijn, die ik erg bewonderde, aanbood om mij in zijn gezin op te nemen. Dat was echt een opluchting voor mij, op een moment dat ik met zoveel vragen worstelde." Stouten kwam plots van een socialistisch in een katholiek milieu terecht. Hij vond die andere manier van denken verrijkend.

"Ergens verlangde ik naar dat christelijke. Op school waren we maar met twee leerlingen in de les zedenleer. Die lessen waren op zich wel interessant, maar net omdat ik geen godsdienst volgde, trok het me aan." Die andere manier van denken hielp hem ook omgaan met het verlies. "Het is heel moeilijk om het verlies van je ouders en je zus een plaats te geven. Mijn pleegouders hebben er alles aan gedaan om me daarbij te helpen. Mijn pleegmama moedigde me aan om geregeld naar het kerkhof te gaan. Ze kregen als pleegouders geen begeleiding. Wie nu pleegouder wordt, krijgt heel wat ondersteuning. Wat dat betreft leven we in een fantastische tijd. Mijn pleegouders namen beslissingen naar eigen goeddunken en dat pakte gelukkig positief uit. Ze hebben willen verderzetten wat mijn biologische ouders voor mij deden. Dat vond ik zo mooi. Ik kan hen eigenlijk niet genoeg bewieroken."

» Lees op weliswaar.be verder over liefde voor literatuur en muziek, over respect voor wie zorgt voor een ander en hoe de wereld mooier wordt via een klein gebaar.

"Het is moeilijk om het verlies van je ouders
en je zus een plaats te geven."

UITGELEZEN

Nog dieper in de materie duiken?
Weliswaar beveelt deze lectuur aan.

ZORG IN BEWEGING

Technologische ontwikkelingen bepalen steeds meer op welke manier we onze gezondheid benaderen. Smartphones, smartwatches en andere toestellen bewaren onze hartslag, kunnen onze stress meten, volgen onze slaappatronen op. Tegelijk wordt zorgverlening in ons land veeleisender en complexer. Een nieuwe benadering van de gezondheidszorg dringt zich op. Transformeren om te overleven in de zorg bekijkt de uitdagingen die de vernieuwingen in de zorg met zich meebrengt.

>> Pieter Van Herck, *Transformeren om te overleven in de zorg. Healthcare in het nieuwe tijdperk*, LannooCampus, 2015, 247 p., € 24,99. ISBN 9789401427203.

ALS HET EINDE NABIJ IS

Een overzicht van de zorg aan het einde van het leven, dat vind je in dit boek. Maar ook getuigenissen, verwijzingen naar palliatieve voorzieningen en allerlei hulpmiddelen en informatiebronnen. Een naslagwerk dat dient als houvast voor de palliatieve zorg.

>> Federatie Palliatieve Zorg Vlaanderen vzw, *Alles over het levenseinde*, Acco, 2015, 208 p. € 18,50. ISBN 9789462923232.

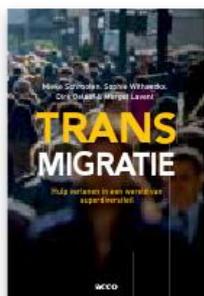

HET MAG MEER ZIJN

Efficiëntie is hét codewoord van onze tijd. Voortdurend weerklinkt de roep om allerlei domeinen van het leven efficiënter te organiseren: overheid, zorg, onderwijs, verkeer. We moeten meer doen met minder. Yoni Van Den Eede gaat na hoe efficiëntie en doelmatigheid ons leven verregaand bepalen en ons denken domineren. Zijn standpunt: we moeten dringend op zoek naar een nieuwe levenskunst.

>> Yoni Van Den Eede, *Vanzelf. Tegen het efficiëntiedenken en de doelmatigheidscultuur*, Acco, 2015, 160 p., € 14,90. ISBN 9789462922525.

ZO GA JE OM MET TRANSMIGRANTEN

Dit boek schetst de ervaringen van transmigranten en neemt de uitdagingen voor hulpverleners en lokale besturen onder de loep. Transmigranten zijn geen evidente groep voor hulpverleners. Ze zijn nieuwkomers die hun weg in het sociale veld nog niet kennen. Hun

verwachtingen zijn gekleurd door ervaringen in andere landen. Ze leven bovendien in grensoverschrijdende netwerken. Hoe gaan hulpverleners daar best mee om?

>> Mieke Schrooten, Sophie Withaecx, Dirk Geldof & Margot Lavent, *Transmigratie. Hulp verlenen in een wereld van superdiversiteit*, Acco, 2015, 264 p., € 24,90. ISBN 9789462922716.

STERK IN JE SCHOENEN STAAN

Een inspirerend boek over hoe alle mensen in staat zijn te worden wie ze willen zijn. En dit door een groeiproces af te leggen in zelfbewustzijn, positief denken, vertrouwen en vastberadenheid.

>> Abkader Chrifi, *De regisseur. Empowerment in de maatschappij*, Acco, 2015, 216 p., € 15,95. ISBN 9789462922754.

VAN KLACHT NAAR KRACHT

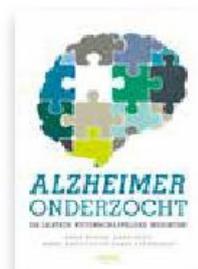
Efficiënte communicatie is in de moderne hulpverlening van cruciaal belang. Daarvoor hebben cliënten en hulpverleners de juiste methodes hard nodig. Oplossingsgericht werken, waar niet de problemen maar de eerste kleine signalen van vooruitgang centraal staan, kan hierbij helpen. Dit boek biedt een verrassende en creatieve manier om de krachten van cliënten aan te spreken.

>> Elke Gybels & Rik Prenen, *Van klacht naar kracht. Een schatkist voor oplossingsgericht begeleiden*, LannooCampus, 2015, 198 p., € 24,99. ISBN 9789401427197.

ALZHEIMERONDERZOEK ONDERZOCHT

Voor de ziekte van Alzheimer bestaat geen behandeling. Alle pogingen om een geneesmiddel te ontwikkelen, zijn vooralsnog op niets uitgedraaid. Staat de wetenschap machteloos tegenover deze snelgroeiende volksziekte? Allerm minst, zo ontdekte Koos Neuvel op zijn speurtocht door de wereld van het alzheimeronderzoek. Er zijn tal van nieuwe invalshoeken, verrassende perspectieven en onverwachte ontwikkelingen.

>> Koos Neuvel, e.a., *Alzheimer onderzocht. De laatste wetenschappelijke inzichten*, LannooCampus, 2015, 224 p., € 29,99. ISBN 9789401426138.

HET LEVEN ZOALS HET SOMS IS

Een gezin op de pechstrook van het leven, naar waarheid beschreven. De personages en verhalen in dit boek lijken soms weggevoerd uit een roman. Maar Butagas, blauwe vuilzakken en 'Du' van Peter Maffay is geen fictie. Met een voorwoord van Daniël Termont en bisschop Luc Van Looy.

>> Lieve De Cleen, *Butagas, blauwe vuilzakken en 'Du'* van Peter Maffay, EPO, 2015, 252 p., € 24,90. ISBN 9789462670495.

OP EIGEN BENEN?

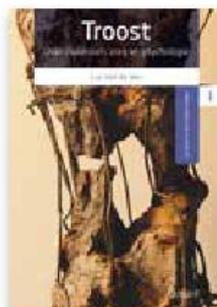
In het boek wordt bij drie verschillende groepen de overstap vanuit een instelling naar zelfstandig wonen in detail bekeken. Bij jongeren die vanuit bijzondere jeugdzorg de overstap naar zelfstandig wonen (moeten) maken, bij gedetineerden die de gevangenis verlaten en bij patiënten die ontslagen worden uit een psychiatrische instelling. Op welke manier worden kwetsbare groepen in Vlaanderen ondersteund bij het voorbereiden van, de zoektocht naar en het leven in een zelfstandige woonsituatie? Hoe toegankelijk is de woningmarkt voor hen? Dat zijn de vragen die de auteurs zich stelden.

>> Pascal De Decker, Bruno Meeus, Isabelle Pannecoucke & Jana Verstraete, *De moeilijke overstek. Wonen na een verblijf in bijzondere jeugdzorg, gevangenis en psychiatrie*, Garant, 2015, 344 p., € 39. ISBN 9789044132113.

EEN DAGJE OUDER

Dit boek belicht het wel en wee van de ouderdom. Ook komen zowel de bezorgdheden van de familie als de uitdagingen voor de professionele hulpverlener bij het begeleiden van ouderen aan bod: van vervelende vragen, verlies en loslaten tot veerkracht, liefde en lust, intelligentie en weemoed.

>> Luc Van de Ven, *Troost. Over ouderdom, zorg en psychologie*, Garant, 2015, 186 p., € 23,40. ISBN 9789044132205.

Weliswaar.be

Welzijns- en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen uitgegeven door de Vlaamse overheid – Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jaargang 22 – nummer 1
Editie februari - maart 2016

Redactie: Liesbeth Van Braeckel, An-Sofie Soens

Eindredactie: Harold Polis

Medewerkers: Marjorie Blomme, Eric Bracke, Marc Kregting, Nathalie Le Blanc, Stefanie Van den Broeck

Tekeningen en cartoons: Ief Claessen, Pieter Van Eenoge, Nix, Elisabeth Noels, Nora Theys

Fotografie: Jan Locus, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Directie: Liesbeth Van Huffelen

Verantwoordelijke uitgever:

Karine Moykens, secretaris-generaal
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Redactiebegeleiding en lay-out: BBC

Druk en distributie: Roularta Publishing

Oplage: 44.261

Abonnementen, adreswijzigingen, annuleringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 15 22 50. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden.

Redactie: redactie@weliswaar.be

Tel.: 02 553 33 76

Fax: 02 553 31 40

Vlaamse overheid – Departement WVG
Weliswaar

Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen?

info@weliswaar.be

De inhoud van de artikels weerspiegelt niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en [facebook.com/weliswaar](https://www.facebook.com/weliswaar)

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 127.16 – JG 22/nr. 1

2015

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

ISSN 1371-9092

Win een trip terug in de tijd

Hoe kunnen foto's, voorwerpen en muziek bijdragen tot een dementievriendelijke samenleving? Lees er alles over op pagina 4.

Wil je kans maken op een duoticket voor de expositie 'Wereld van herinnering'?

Wat je hiervoor moet doen lees je op pagina 8.

Afgiftekantoor Gent X
 Roularta Media Group
 Meiboomlaan 33, 8800 Roeselare

TIJDSCHRIFT

Weliswaar, welzijns- en gezondheidsmagazine
 verschijnt zesmaal per jaar
 (februari, april, juni, september, november, december)
 Machtigingsnummer 2386570
 Erkenningsnummer P3A8091

UV